

Posudek bakalářské práce

Anna Holečková: *Bilingválna komunikácia v rodine* (Ústav slavistických a východoevropských štúdií, 2010)

Předložená bakalářská práce je kvalitativně zaměřenou případovou částečně longitudinální studií česko-slovenské bilingvní komunikace v rodině, která žije v České republice. Práce nejdříve stručně popisuje některé metody výzkumu a vlastnosti analyzované rodiny. Další část představují jazykové biografie jednotlivých členů rodiny sestavené autorkou. Zde se podrobněji uvádějí charakteristiky jednotlivých členů rodiny z hlediska osvojování a užívání jazyků v průběhu jejich života. V další části se autorka zabývá otázkou udržování jazyka a jazykovou asimilací v rodině a identifikuje několik faktorů, které jeden nebo druhý proces podporují. Dále se pak zaměřuje na jeden z faktorů, a to vliv sociálních sítí na užívání jazyků u členů rodiny. Tato část je doplněna analýzami nahrávek, které ilustrují charakter bilingvní komunikace mezi členy a popř. přáteli rodiny. Poslední analytická část se věnuje srovnání písemného projevu mladšího a staršího bratra, jejichž verbální jazykové chování se vyznačuje různou volbou jazyka. V závěrečné části práce se autorka zabývá některými obecnějšími charakteristikami bilingvní komunikace a jazykového vývoje ve zkoumané rodině.

Předností práce je, že neshrnuje pouze dosavadní poznatky o dané problematice, ale je výsledkem původního terénního výzkumu autorky, který si sama zorganizovala. Při analýze aplikovala koncept sociálních sítí, používaný při výzkumu bilingvní komunikace ve světové vědě, nikoliv však zatím v českém kontextu. Mimoto představuje analýzu její vlastní rodiny, což je u nás také metodologicky zatím neobvyklé. Bakalářská práce A. Holečkové je tak inovativní i z hlediska širšího českého vědeckého kontextu, čímž přesahuje požadavky kladené na práce tohoto druhu. Autorka prokazuje znalost relevantní literatury a její práce s ní je zpravidla velmi dobrá – podporuje argumentaci nebo vhodně doplňuje poznatky o určitém jevu. Jako studentka bakalářského studia daného oboru prokazuje poměrně dobré diskurzivní analytické schopnosti – výborná je podle mého názoru analýza ukázky č. 1 na s. 38.

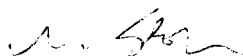
Na druhou stranu však u několika tvrzení není přesvědčivě vyargumentována kauzalita nebo motivace jazykového chování (viz např. poslední věta analýzy ukázky č. 4 na s. 40). Některé části práce by mohly být lépe organizovány, například závěr části „Retencia a asimilácia jazyka“ (zde raději „jazyková asimilácia“) se týká sociálních sítí, kterým je však věnována až část následující. Vysvětlení konceptu sociální sítě by se také mělo vyskytovat na místě, kde se termín objeví poprvé – umístění definice klíčového konceptu práce až na stránku 30 a v poznámce pod čarou je méně vhodné. Více popsány a reflektovány by mohly být metody výzkumu. Z toho vyplývají následující otázky:

- V jakém smyslu mohou být výsledky výzkumu „neobjektivní“ v situacích, kdy je výzkumník pro respondenta „cizincem“ (s. 10), což je zcela běžná situace výzkumníků?
- Srovnávání četnosti užívání slovenštiny a češtiny u jednotlivých členů rodiny se v práci objevuje na několika místech; jak byla tato četnost zjišťována?

- Na čem se zakládá závěr analýzy ukázky č. 4 (poslední věta daného odstavce, s. 40), resp. jaké doklady nebo důkazy je možné na podporu tohoto závěru uvést?
- Co to znamená „stotožňovat“ sa s jazykom skupiny“ (např. na s. 47 nahoře)?
- Ze studie se zdá, že větší roli při udržování slovenštiny u členů rodiny mají jejich jazykové postoje (vztah přímo k jednotlivým jazykům, situační zkušenosti s jejich užíváním). V čem lze jednoznačně spatřovat vliv sociálních sítí (trvalejších sociálních vztahů) a ne tolik postojů?
- Častou kritikou podobných případových studií je, že jejich poznatky nejsou zobecnitelné; jaké obecnější závěry lze na základě studie vyvodit (např. o charakteru bilingvní komunikace, jazykové asimilaci, faktorech jazykové asimilace a retence aj.), resp. které hypotézy nebo výzkumné otázky lze na základě práce poskytnout pro další výzkum, ať už kvantitativní nebo kvalitativní?

Přes některé nejasnosti předložená bakalářská práce splňuje a v několika ohledech zdaleka překračuje požadavky kladené na práce tohoto druhu. Navrhuji proto, aby byla po uspokojivém zodpovězení otázek hodnocena známkou *výborně*.

V Praze dne 11. září 2010

Mgr. Marián Sloboda

Ústav lingvistiky a ugrofinistiky